

UNIT NO –3

POLITICAL ECONOMY AND EDUCATION

राजकीय अर्थव्यवस्था आणि शिक्षण

3.1 Relationship between education ,economic development & income distribution

शिक्षण, आर्थिक विकास आणि उत्पन्न वितरण यांच्यातील संबंध

3.2 Political economy of education –Implication for growth, equality & social change

शिक्षणाची राजकीय अर्थव्यवस्था -- वाढ, समानता आणि सामाजिक बदलांची यांचे उपयोजन

3.1 Relationship between education ,economic development & income distribution

Definition of Economic ----

1. “Economic is the science of wealth”—Adams smith
“अर्थशास्त्र हे संपत्तीचे शास्त्र आहे” -अॅडम्स स्मिथ

“Economics is the science which studies human behavior as a relationship between ends & scarce means which have alternative uses” ---Lionel Robbins

“अर्थशास्त्र हे असे शास्त्र आहे जे मानवी वर्तनाचा अभ्यास करते आणि दुर्मिळ म्हणजे एक पर्यायी उपयोग आहे याचा नातेसंबंध म्हणून अभ्यास करते” --- लिओनेल रॉबिन्स

Definition of National Development ---

□ “National development is the self sufficiency in food grains ,economic development ,National international ,social reconstruction , development of political values & establishment of religious & cultural values”----- Kothari commission

□ “राष्ट्रीय विकास म्हणजे अन्नधान्य, आर्थिक विकास, राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय, सामाजिक पुनर्रचना, राजकीय मूल्यांचा विकास आणि धार्मिक व सांस्कृतिक मूल्यांची स्थापना” ही आत्मनिर्भरता आहे. ”----- कोठारी आयोग

□ 2.“National Development is the total effect of all citizen’s forces & additions to the stock of the physical human resources ,knowledge & skill.”---John Vaizy

□ “राष्ट्रीय विकास म्हणजे सर्व नागरिकांच्या शक्तींचा एकूण परिणाम आणि भौतिक मानव संसाधने, ज्ञान आणि कौशल्य यांच्या साठ्यात वाढ.” --- जॉन वैजी

Definition of Economic Development-----

“ Economic development means the proportion of National income that is developed to physical investment” Prof. C. L. Anand

“आर्थिक विकास म्हणजे राष्ट्रीय गुंतवणूकीचे प्रमाण जे भौतिक गुंतवणूकीवर विकसित होते” प्रॉ. सी. एल. आनंद

“Economic development comprehensively is the total effect of development of labor force ,the accumulation of physical capital & addition to the stock of knowledge& skill available in the community” ---John Vaizy

“आर्थिक विकास सर्वसमावेशक एकूण परिणाम कामगार शक्ती, भौतिक भांडवल आणि ज्ञान आणि समुदाय उपलब्ध कौशल्य साठा व्यतिरिक्त जमा विकास होय ” --- जॉन वैजी

Definition of Economic Development-----

“आर्थिक विकास म्हणजे अशी प्रक्रिया की ज्या योगे राष्ट्राचे उत्पन्न , दरडोई वाढून राष्ट्राचा खर्च ही वाढेल व राष्ट्राच्या राहनिमानात वाढ होईल”

Education & Economic Development --

1. Economic Development through Education शिक्षणाद्वारे आर्थिक विकास

1.To know the various Resources of income. उत्पन्नाची विविध स्रोत
जाणून घेणे

2. To understand the concept of investment. गुंतवणूकीची संकल्पना
समजून घेणे

3.Income distribution & future planning
उत्पन्न वितरण आणि भविष्यातील नियोजन

4.Economy management आर्थिक व्यवस्थापन

5. Motivation/promove for Economy अर्थव्यवस्थेसाठी
प्रेरणा/चालना देणे

6. Education is means शिक्षण हे साधन आहे

7. Education as an Economic security आर्थिक सुरक्षा म्हणून
शिक्षण

8. Education & Economic status शिक्षण व आर्थिक स्थिती

2. Education through Economic Development

1. Increase National income-Expenditure on education

राष्ट्रीय उत्पन्न- शिक्षणावर खर्च वाढवा

2. Create eligibility of higher education & special Education

उच्च शिक्षण व विशेष शिक्षणाची पात्रता निर्माण करणे

3. Opportunity of distance Education

दूरस्थ शिक्षणाची संधी

4. Establish/Opening of higher Educational organization

उच्च शैक्षणिक संस्था स्थापन करणे / सुरु करणे .

5. Opportunities / increments in job /Job oriented
संधी / नोकरीतील वाढ / नोकरीभिमुख

6. Education & cost Benefits Analysis
शिक्षण आणि खर्च लाभ विश्लेषण

7 .Education & manpower Planning
शिक्षण व मनुष्यबळ नियोजन

8. Education –population control &Economic development शिक्षण-
लोकसंख्या नियंत्रण आणि आर्थिक विकास

9. Education & Social Mobility
शिक्षण आणि सामाजिक गतिशीलता

10. Education –National integration & Economic Development

शिक्षण-राष्ट्रीय एकत्रीकरण /एकात्मीकरण आणि आर्थिक विकास

11. Education –Democracy & Economic Development

शिक्षण - लोकशाही आणि आर्थिक विकास

12. Education –Medicine & Economic Development

शिक्षण - औषध आणि आर्थिक विकास

13. Education –Machine/equipment & Economic Development

शिक्षण - मशीन आणि आर्थिक विकास

14. Education –planning & Educational Expenditure

शिक्षण-योजना आणि शैक्षणिक खर्च

15. Education & power planning

शिक्षण व विद्युत योजना

15. Education & Infrastructural Facility

शिक्षण व पायाभूत सुविधा

3.2 Political Economy of Education-Implication for Growth, Equality & social change

Nature of the political Economy of Education---

1. Expenditure of state gov. on Education
राज्य सरकारचा खर्च. शिक्षणावर

2.Planning नियोजन

3.Policy on Educational Expenditure
शैक्षणिक खर्चाबाबतचे धोरण

4. Attitude toward Educational Expenditure & Investments

शैक्षणिक खर्च आणि गुंतवणूकीकडे वृत्ती

5. State gov. provision on Education-----राज्य सरकार शिक्षणावर तरतूद -----

- 1) primary Education प्राथमिक शिक्षण
- 2) secondary Education माध्यमिक शिक्षण
- 3) university Education विद्यापीठ शिक्षण
- 4) special Education विशेष शिक्षण
- 5) occupational education व्यावसायिक शिक्षण

A spiral-bound notebook with a blue cover and gold-colored rings is shown on the left side of the frame. The notebook is open to a page that features a photograph. The photograph depicts a light-colored wooden surface with a purple rectangular tag in the center. The tag has the words "Thank you!" written in a black, cursive font. Three white daisies with yellow centers are scattered around the tag: one in the foreground to the right, one in the middle ground to the left, and one in the background to the right. A light-colored rubber band is looped around the tag and the wooden surface. The entire scene is framed by a white border, which is itself set against a blue background.

Thank
you!